

Kv Sankt Peter 27

Fornlämning RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459
Lunds stad och kommun, Skåne län
Arkeologisk schaktningsövervakning 2020
Adam Hultberg

Titel: Kv Sankt Peter 27

Författare: Adam Hultberg

Kulturmiljörapport: 2021:10

Omslagsbild: Sankt Petri kyrkogata, från öster. Till höger i bild syns Ekska huset. Foto: Anders W Mårtensson, 1966. Kulturens LB-arkiv.

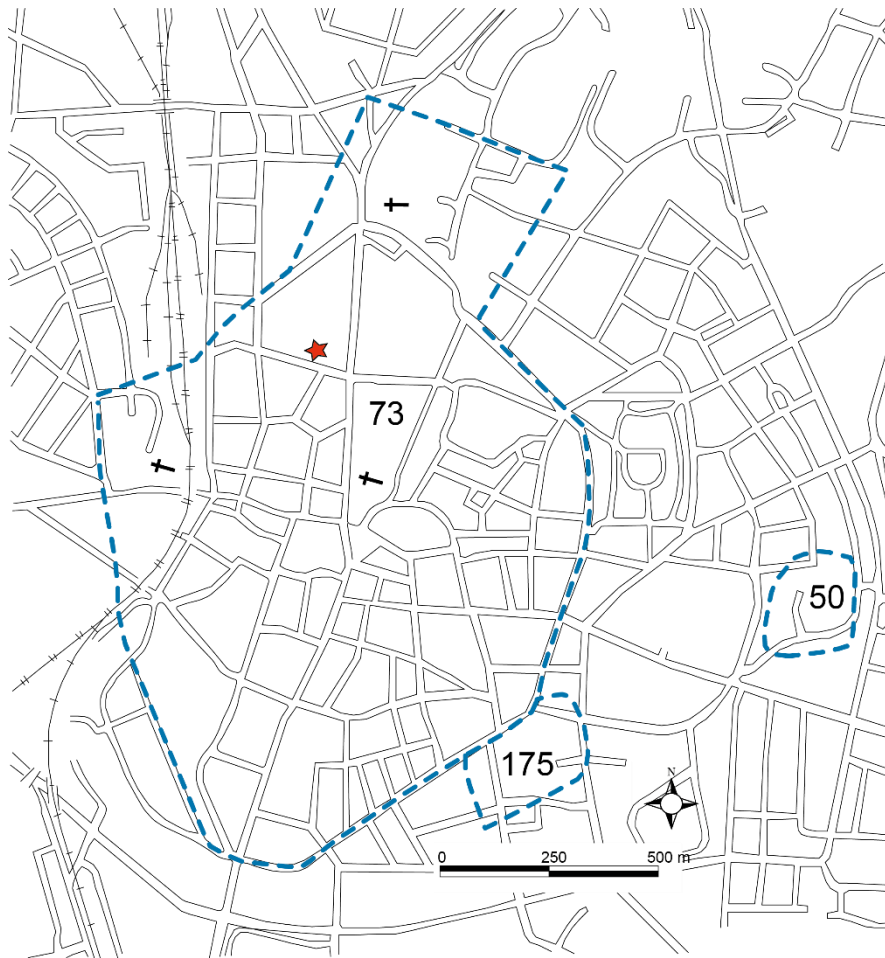
Upphovsrätt: Där inget annat är angivet, enligt Creative Commons licens CC BY

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	2
Fornlämningsmiljö	2
Tidigare arkeologiska iakttagelser	3
Genomförande och resultat	4
Schakt 1.....	4
Schakt 2.....	6
Kulturlagerstatus.....	8
Förslag på fortsatta åtgärder	8
Administrativa och tekniska uppgifter	9
Referenser	10
Bilagor	10
Bilaga 1. Planritningar	11
Bilaga 2. Fyndlista KM.....	13

Sammanfattning

- En arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning har genomförts på fastigheten Sankt Peter 27, i Lunds medeltida stadskärna. Undersökningen genomfördes i samband med att Lundafastigheter nyplanterade träd och omgestaltade ytan framför Stadsbiblioteket. Arbetet genomfördes i enlighet med Länsstyrelsens beslut (431-10660-2020, Kulturens projektnummer A_2020_0071).
- Arbetet genomfördes i två etapper, väster respektive öster om Stadsbibliotekets huvudingång. Schaktdjupet uppgick som mest till 0,70 meter under dagens markyta.
- I det västra schaktet påträffades lämningar som sannolikt kan knytas till den kända 1800-talsbebyggelsen som revs inför Stadsbibliotekets uppförande.
- I det östra schaktet påträffades en syllstensrad som av allt att döma tillhör en bebyggelsefas som är äldre än Ekska huset, vilket uppfördes år 1823.
- Undersökningens enda tillvaratagna fynd utgjordes av ett fragment av medeltida golvtegel, till vilket paralleller finns från undersökningen av Sankt Peters kyrka, år 1968.

Figur 1. Lunds medeltida stad, fornlämnning 73:1, med platsen för undersökningen markerad med en röd stjärna.

Inledning

En arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning har genomförts på fastigheten Sankt Peter 27, i Lunds medeltida stadskärna. Undersökningen genomfördes i samband med att Lundafastigheter nyplanterade och omgestaltade ytan framför Stadsbiblioteket. Arbetet genomfördes i enlighet med Länsstyrelsens beslut (431-10660-2020, Kulturs projektnummer A_2020_0071).

Fornlämningsmiljö

Kvarteret Sankt Peter är beläget i den medeltida stadskärnans nordvästra utkant och har under medeltiden angränsat till stadsvallan. Kvarteret har fått sitt namn från Sankt Peters Kyrka, vars grund fortfarande ligger kvar under Petriplatsen, i kvarterets sydöstra hörn. Kyrkobyggnaden bör ha rivits kort efter reformationen men begravingar har fortfarande skett på kyrkogården fram till år 1816. År 1840 omvandlas ytan till Botanisk trädgård efter att innan dess ha stått som kandidat för att hysa stadens nya kreatursmarknad, vilken istället förlades till det då nyanlagda Mårtenstorget.

Under medeltiden var bebyggelsen framförallt koncentrerad längs med Bredgatan och Sankt Petri kyrkogata. Norr om Petriplatsen har under medeltiden stått ett tegelhus, på en gård som ägts av johanniterklostret Antvorskov, på Själland.

Av bebyggelsen längs Sankt Petri Kyrkogata är det endast Ekska huset som tillhör tiden före 1900-talet. Byggnaden är uppförd i korsvirke, i två våningar med tegelfyllda fack. Huset är uppfört i två etapper som enligt brandförsäkringshandlingar är daterade till 1823 respektive 1826. Resterande bebyggelse i det nu aktuella undersökningsområdet revs under 1960-talet inför uppförandet av Stadsbiblioteket, som stod färdigt år 1970 (Bevaringskommittén 1981:161ff, 173).

Tidigare arkeologiska iakttagelser

År 1968 genomförde en arkeologisk undersökning av stora delar av fastigheten Sankt Peter 27, inför uppförandet av Stadsbiblioteket. Norr om Petriplatsen påträffades hela den norra muren till Sankt Peters kyrka. Vid undersökningen kunde det också dokumenteras 215 gravar i anslutning till kyrkan. Området väster om kyrkan är däremot sparsamt representerat i dokumentationsmaterialet. Här har endast noterats en brunn, en vattenränna och ett antal gödselgropar på den arkeologiska generalkartan.

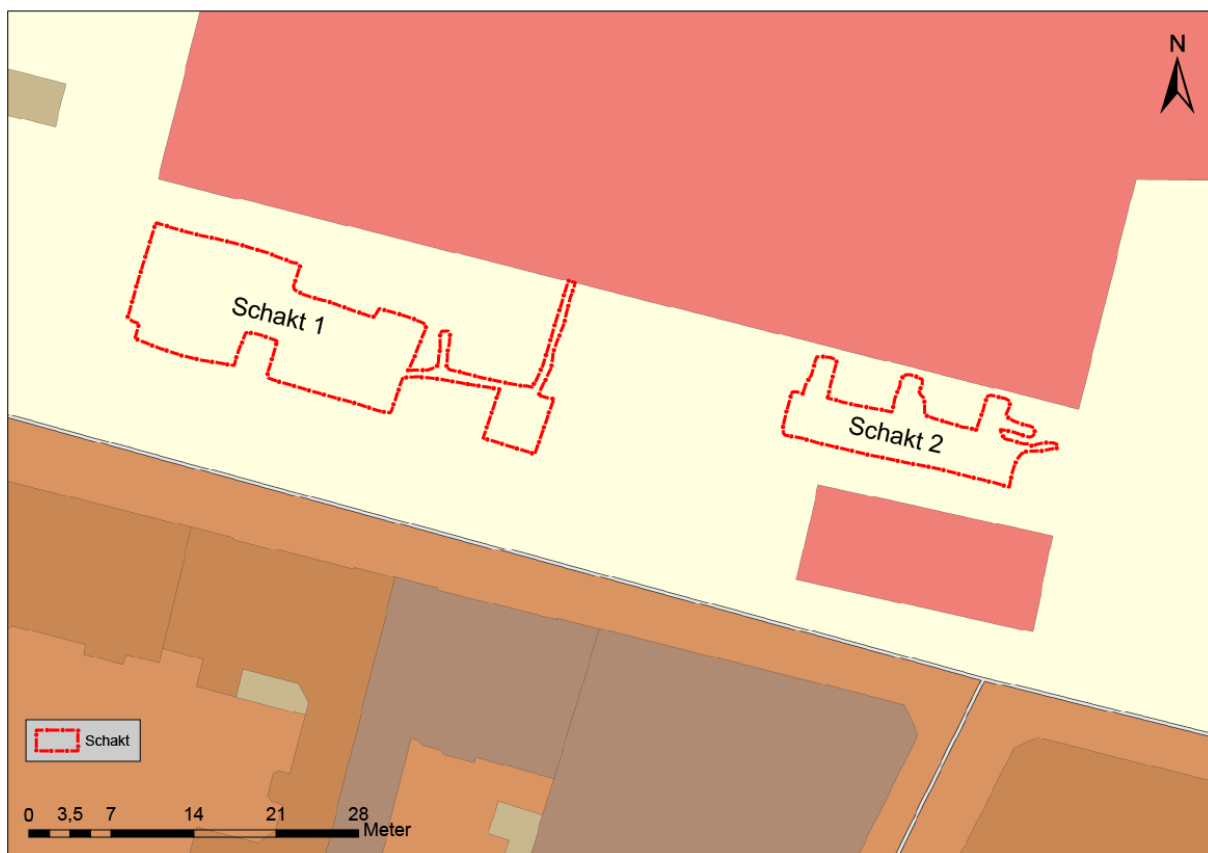

Figur 2. Medeltida golvtegel påträffat vid undersökningen av Sankt Peters kyrka, år 1968. KM60000:295-297. Foto: Claes Wahlöö.

År 2016 gjordes en arkeologisk schaktningsövervakning i samband med att dräneringen kring Stadsbiblioteket åtgärdades, längs en sträcka direkt bakom Ekska huset. Undersökningsområdet sammanföll delvis med det som idag är aktuellt. Endast frischaktet för biblioteksbyggnaden berördes (Lidh 2020).

Genomförande och resultat

Arbetet genomfördes i två etapper, väster respektive öster om Stadsbibliotekets huvudingång. Schaktdjupet uppgick som mest till 0,70 meter under dagens markyta.

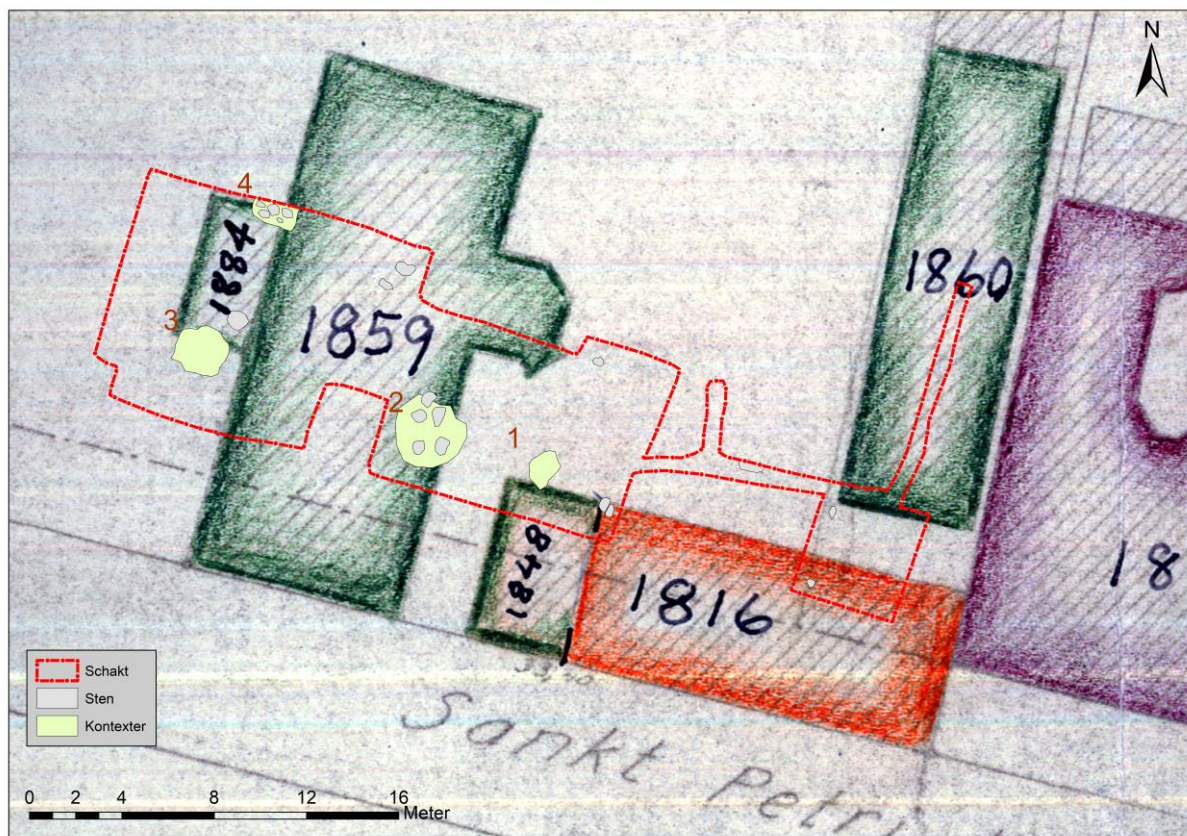

Figur 3. Schaktplan visande schaktens placering mot bakgrund av fastighetskartan. © Lantmäteriet

Schakt 1

Schakt 1 grävdes till en omfattning om 245 kvadratmeter. Djupet uppgick över större delen av ytan till 0,70 meter, men kunde under över vissa delar hållas mindre. Totalt kunde dokumenteras fem stycken anläggningar, vilka bestod av stenkonstruktioner och nedgrävningar med raseringsmaterial. Utöver dessa mättes några ensamma stenar in vilka tolkades som möjliga rester av husgrunder.

Det ringa djupet i kombination med förekomsten av sentida material antydde att nivån hör samman med den bebyggelse som stod på platsen fram till att Stadsbiblioteket uppfördes, år 1970.

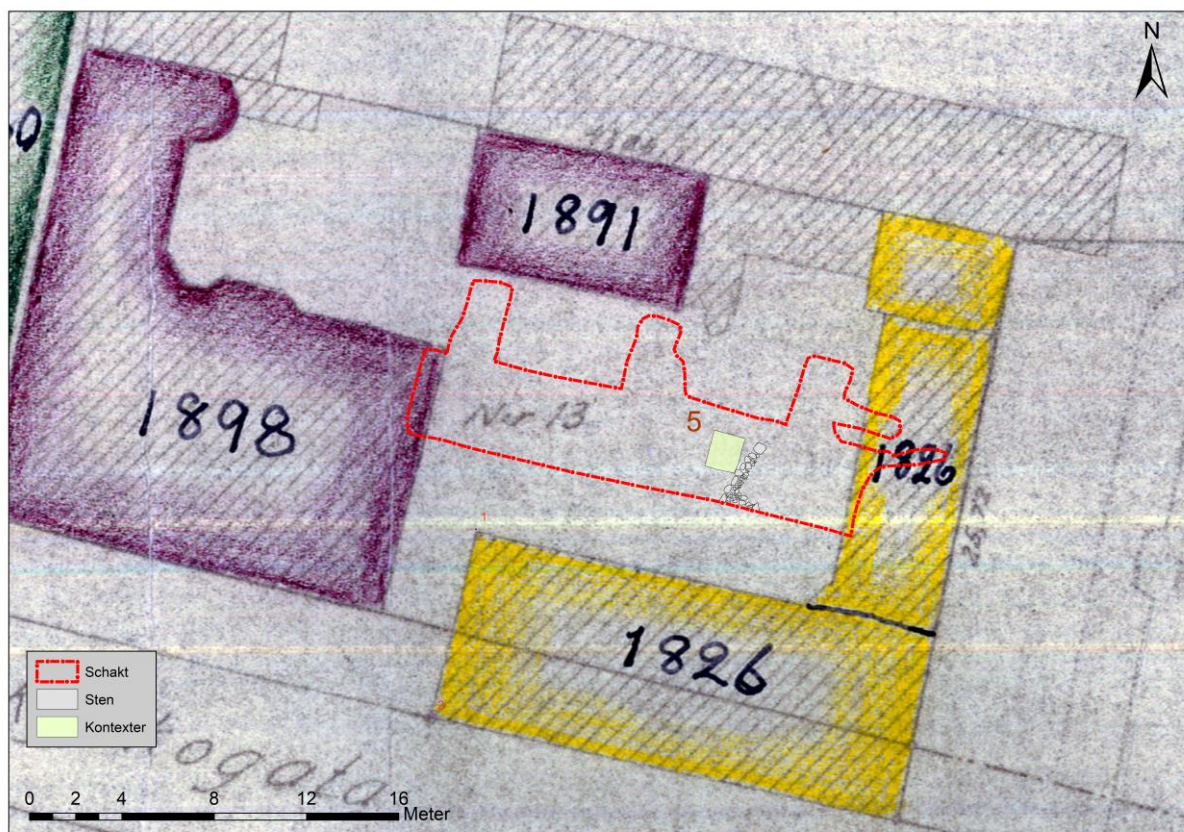
Figur 4. Sammanläggning av schakt 1 med de arkeologiska resultaten och Ragnar Blomqvists sammanställning av den historiska bebyggelsen från kulturens LB-arkiv. För detaljerad planritning med kontextbeskrivning se bilaga 1.

Anläggning 1 och 4 är stensamlingar som sannolikt kan knytas till 1800-talsbebyggelsen. Anläggning 4 kunde endast dokumenteras delvis, då den framkom i schaktkanten, men ser ut att överensstämma med den mindre byggnaden, daterad 1884. Stenarna i båda anläggningarna framkom på ett djup av cirka 0,50 meter under dagens marknivå. I anslutning till anläggning 2 kunde även ett höganäsrör dokumenteras, som anslöt från öster, vilket snarare placerar anläggningen till sekelskiftet 1900.

Stenkonstruktionerna framkom i mörk silt med fragment av höganäsrör, pressglas, mineralvattenflaskor i stengods och keramik av typen yngre rödgods. Dessa massor framkom från ett djup av 0,50–0,55 meter. Inga indikationer på större, sentida nedgrävningar kunde dokumenteras, vilket antyder att kulturlagren nedåt bör vara förhållandevis intakta.

Schakt 2

Schaktet grävdes mellan Stadsbiblioteket och Ekska huset. Ytan uppgick till cirka 102 kvadratmeter och djupet som mest till 0,70 meter. I schaktets östra del framkom en stenkonstruktion tolkad som en syllstensrad tillhörande en äldre byggnad (anläggning 7). Stenarna framkom på 0,55 meters djup under dagens marknivå. Ett par stenar schaktades bort innan det kunde konstateras att de ingick i en konstruktion. Mot den södra schaktkanten viker stenkonstruktionen av åt öster, vilket tolkas som ett hörn på byggnaden. Arbetet kunde fortskrida utan att stenkonstruktionen togs bort.

Figur 5. Sammanläggning av schakt 2 med de arkeologiska resultaten och Ragnar Blomqvists sammanställning av den historiska bebyggelsen från kulturens LB-arkiv. För detaljerad planritning med kontextbeskrivning se bilaga 1.

Syllstensraden ligger inte i rät vinkel mot Ekska huset och den övriga bebyggelsen, som följer Sankt Petri Kyrkogata. Istället ligger stenarna i drygt tio graders vinkel mot den övriga bebyggelsen. Syllstensraden stämmer inte överens med någon av den kända 1800-talsbebyggelsen. Grundstenarna bör således höra till en äldre bebyggelsefas, vilket kan förklara varför orienteringen avviker så pass kraftigt mot dagens.

På kartmaterialet från början av slutet av 1700-talet och början av 1800-talet finns endast en byggnad markerad längs Sankt Petri Kyrkogata. Byggnaden är markerad direkt väster om kyrkogården och överensstämmer väl med läget för schaktet. I den äldre tomtnumreringen har området för schaktet nummer 299. På Caspar Magnus Espmans karta från år 1783 ägs tomten av bryggaren Jonas Lundberg (André & Högstedt 1990:33ff, 55, 59, 61).

Enligt Anders Andréns sammanställning av den äldre tomtstrukturen ska tomten ha varit prästboställe för Sankt Peters kyrka (Andréns 1984:113). I 1691 års sjättepenninglängd omnämns att Johan Skräddare skall ha uppbyggt gården efter att den bränts ner (Carlquist 1923:17). Sannolikt avser detta stadsbranden under Skånska kriget, år 1678. På Andreas karta från år 1669 finns två byggnader markerade i denna del av kvarteret.

Figur 6. Syllstensgrunden i schakt 2. Foto från norr. Till höger om stenarna går att tyda begränsningarna av en nedgrävning, vilken tolkas vara yngre än stengrunden.

Direkt väster om syllstensraden påträffades en kvadratisk nedgrävning. Nedgrävningen följde samma orientering som den kända 1800-talsbebyggelsen och tolkas därför som yngre än syllstensraden. I fyllningen noterades buteljglas, keramik av typen yngre rödgods samt ett odekorerat kritpipsskaft. Häri framkom också ett fragment av golvtegel, av medeltida typ. Tegelpattan har grön glasyr och ett mönster i relief. Från undersökningen av Sankt Peters kyrka, år 1968, finns flera bevarade golvtegel dekorerade med djuravbildningar. Bland annat vad som ser ut att vara en igelkott och en dromedar, se figur 2. Det nu påträffade fragmentet ser ut att vara gjort i samma patris som ett en av plattorna från 1968 års undersökning, vilken bär motivet av en stiliserad igelkott. Det får ses som sannolikt att det påträffade fragmentet också kommer från kyrkan och kan ha återanvänts i den gamla prästgården, eller någon annan av de senare byggnaderna.

Figur 7. Grävningens enda tillvaratagna fynd utgörs av golvtegelfragment. Fragmentet har en tydlig parallell i en platta påträffad år 1968, och är sannolikt tryckt i samma patris. Jämför tegelplattan uppe till höger i figur 2.

Kulturlagerstatus

Undersökningen kunde påvisa förekomsten av bevarade äldre kulturlager från en nivå av cirka 0,50 meter under dagens markyta. I de undersökta delarna kunde konstateras att den kända 1800-talsbebyggelsen haft en begränsad påverkan på de äldre kulturlagren. De kulturlager som framkom i schaktbotten uppvisade en viss fuktighet, vilket bör antyda goda bevaringsförhållanden för de kulturlager som ligger djupare.

Förslag på fortsatta åtgärder

Arbetet avslutat. Inga vidare åtgärder krävs.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens dnr	431-10660-2020
Fornlämningsnr	RAÄ Lund 73:1
Lämningsnr, fornreg	L1988:5459
Kulturens projektnr	A_2020_0071
Trakt/kvarter/fastighet	Sankt Peter 27
Socken	Lunds stad
Kommun	Lunds kommun
Län	Skåne län
Typ av exploatering	Omgestaltung av stadsmiljö
Uppdragsgivare	Lundafastigheter
Typ av undersökning	Arkeologisk schaktningsövervakning
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Adam Hultberg
Övrig personal	-
Fältarbets tid	2020-09-22 – 2020-11-30
Fälttid, arkeolog, tim	16 h
Fälttid, maskin, tim	-
Yta, m ²	347 m ²
Kubik, m ³	243 m ³
Schaktmeter, m	-
Fyndmaterial	KM 98169:1 Fyndet förvaras efter fyndfördelning på Kulturens magasin Diabasen
Ritning, dokumentation	2 st A3 ritfilm: planritning skala 1:1, Digitala inmättningsfiler i Kulturens stads-GIS
Foto	19 digitala fotografier
Analyser	-
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen Sankt Peter 27

Referenser

André, A., & Högstedt, C., 1990. *Kartornas Lund 1580-talet till 1950*. Gamla Lund, årsskrift 72, 1990. Lund.

André, A., 1980. Lund. RAÄ & SHM rapport. *Medeltidsstaden 26*. Stockholm.

André, A., 1984. Lund. Tomtindelning, ägostruktur, sockenbildning. RAÄ & SHM rapport. *Medeltidsstaden 56*. Stockholm.

Bevaringskommittén 1981. Lunds stadskärna. Bevaringsprogram. Clemens och Drottens rotar. Lund.

Carlquist, G. 1923. *Lund på 1690-talet. 1691 års sjättepenningsslängd med upplysande anmärkningar*.
1. Klemens och Drottens rotar. Skrifter utgivna av föreningen Det gamla Lund V. Lund.

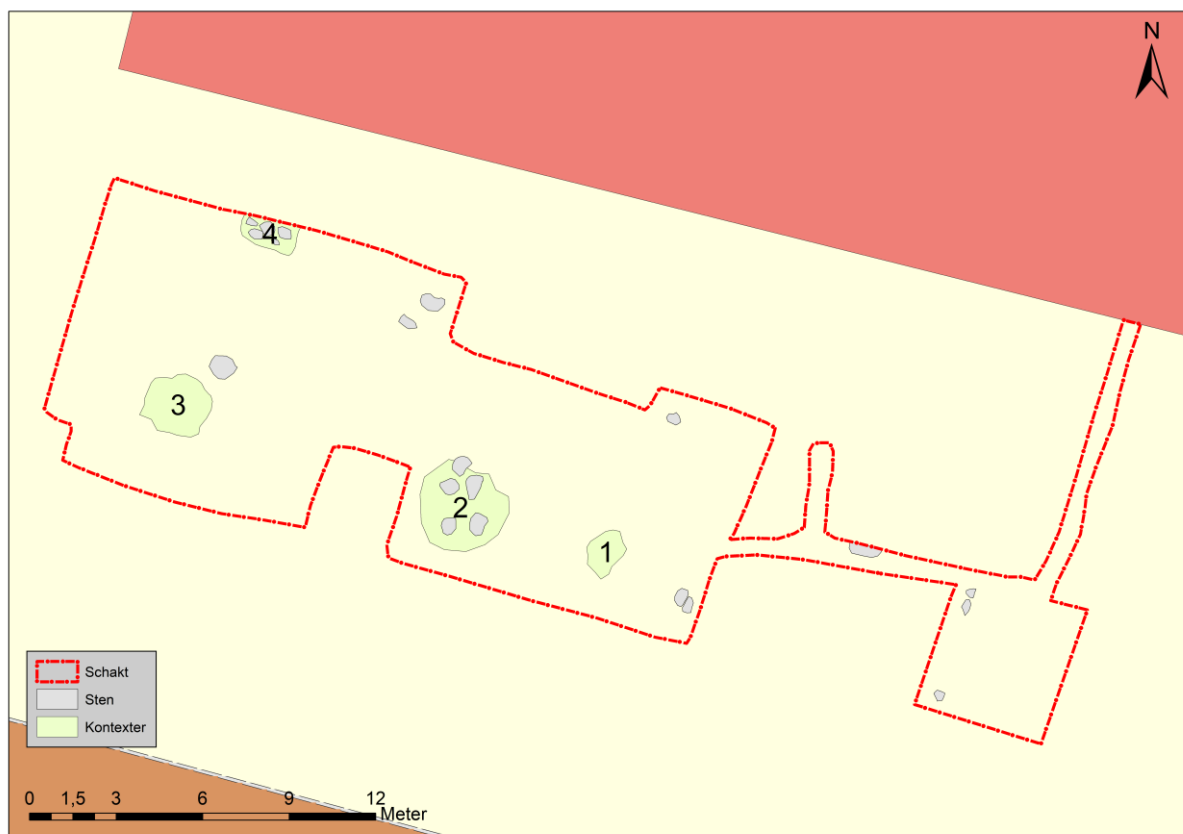
Lidh, L. 2020. Kv Sankt Peter 27. RAÄ Lund 73:1/1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län.
Arkeologisk schaktningsundersökning 2016. *Kulturmiljörapport 2020:13*. Kulturen. Lund.

Bilagor

1. Planritningar

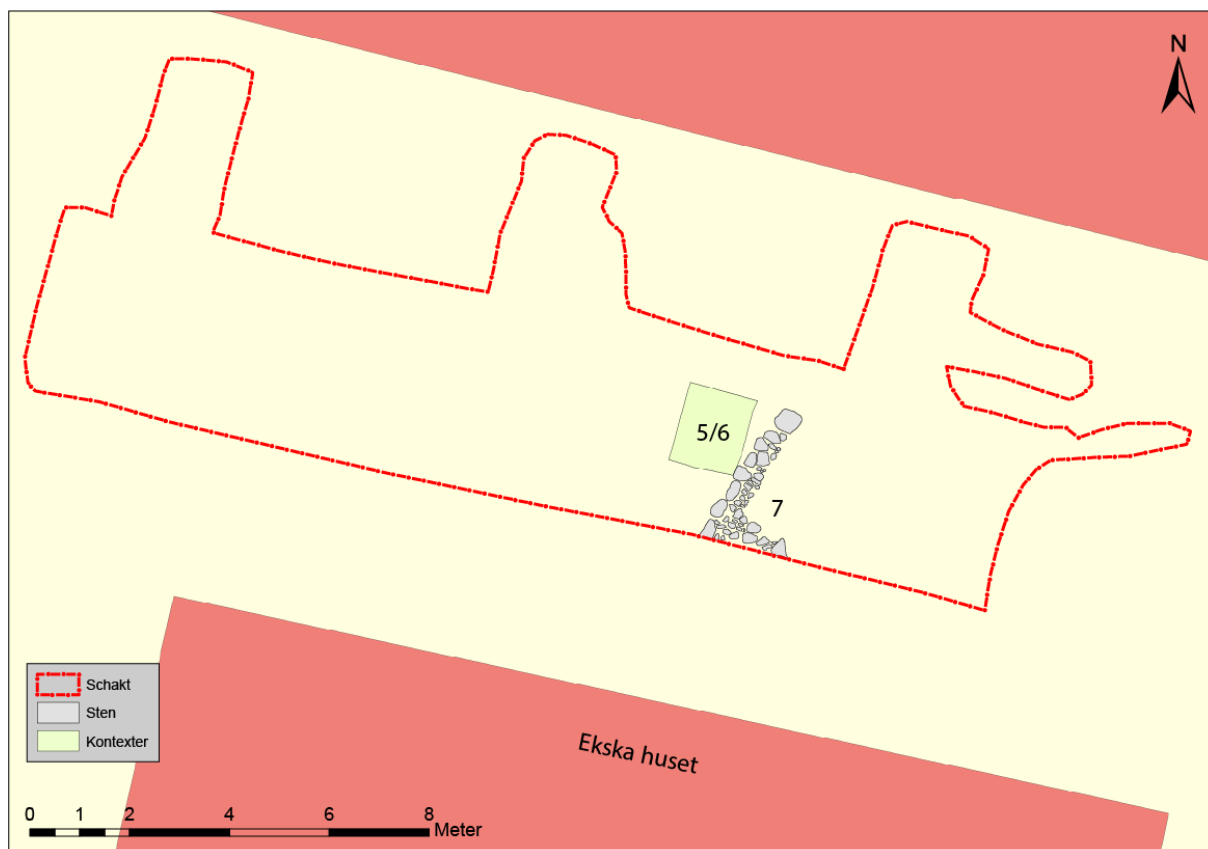
2. Fyndlista KM 98169:1

Bilaga 1. Planritningar

Schakt 1. © Lantmäteriet

1. Koncentration av raseringsmaterial som ser ut att ligga i en nedgrävning. Tegel, kalkbruk, keramik av typen yngre rödgods, pressglas, mineralvattenflaska i stengods. Framkommer i schaktbotten, 0,70 meter under dagens markyta. Ser ut att fortsätta djupare åt väster.
2. Stensamling. Stenarna mäter 0,40–0,50 meter i diameter. Framkommer på ett djup av cirka 0,50 meter under dagens markyta. Tolkas som del av husgrund från år 1859 (jämför figur 4). Ett höganäsrör ansluter från öster. Direkt väster om konstruktionen framkommer kalk- och sandrika massor med en del moderna bräddor.
3. Större klump av kalkbruk, tegel och en del natursten, 0,55 meter under mark. Höganäsrör ansluter norrifrån. Modernt. Vidare tolkning saknas.
4. Samling med större stenar, mäter cirka 2×1 meter. Tolkas som del av en husgrund från 1884 (jämför figur 4). De individuella stenarna är endast schematiskt inritade.

Schakt 2. © Lantmäteriet

5. Fyllning i nedgrävning. Kvadratisk klack med gul lera i toppen, därunder grå silt som endast rensats fram och ej grävts ut. Nedgrävningskanten definieras tydlig av en tunn linje med kalk. Förekomst av buteljglas, ett odekorerat kritpipsskaft och keramik av typen yngre rödgods, vilket tolkas som tidigt 1800-tal, som äldst. Även ett fragment golvtegel av medeltida typ, med glasyr och reliefdekor påträffades. Endast golvteglet samlades in.
6. Kvadratisk nedgrävning. Ser ut att ha fortsatt åt norr men har här skurits av en sentida ledningsdragning. Orientering stämmer väl med den kända 1800-talsbebyggelsen, Ekska huset m.fl.
7. Syllstensrad. Framkommer på ett djup av cirka 0,55 meter under dagens marknivå. Stenstorleken är väldigt varierad. Ett par stenar i den sydöstra delen rubbades och togs bort innan de kunde knytas till en konstruktion. Orienteringen stämmer ej med den kända 1800-tals bebyggelsen, vilket bör antyda en högre ålder. Konstruktionen togs ej bort. Ovan stenarna låg cirka 0,20 meter med omrörda kulturlager, innehållande stora mängder rasing.

Bilaga 2. Fyndlista KM 98169:1

Fyndnummer	Kontext	Material	Sakord	Antal	Vikt, g.
1	Schakt 2, kontext 5	Tegel	Golvtegel	1	107

2021

- 2021:1 Botanicum 15, Lund. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2016. Aja Guldåker.
- 2021:2 Hustoftagårdens halmtak. Hustofta 3:6. Höganäs kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2020. Henrik Borg.
- 2021:3 Kv Paradis 51, RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologiska schaktningsövervakningar 2018. Adam Hultberg.
- 2021:4 Hörby kyrka, Hörby socken, Hörby kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan. Carita Melchert.
- 2021:5 Sankt Måns 21. /RAÄ Lund 73:1/. Lämningsnr L1988:5459. Lunds stad & kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning samt. schaktningsövervakning 2020. Sofia Lindberg.
- 2021:6 Kv Sankt Thomas 39, Lund. Fornlämning RAÄ Lund 73:1/Lämningsnr L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning, geoteknik 2018. Aja Guldåker.
- 2021:7 Clemenstorget. RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2019–2020. Linnea Lidh.
- 2021:8 Kv Myntet 10, Lund. RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2020. Linnea Lidh.
- 2021:9 Kv Domkyrkan 1, Lund Ändring av västportalens trappa på Lunds Domkyrka. Fornlämning RAÄ Lund 73:1/ Lämningsnr L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2010. Gertie Ericsson.
- 2021:10 Kv Sankt Peter 27, RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2020. Adam Hultberg.